

Zákon o nemocenském pojištění

s komentářem
a příklady

- zohlednění změn od 1. 1., 1. 2. a 1. 6. 2018
- stručná informace o změnách od 1. 1. 2019
- souhrnná informace
o nemocenském pojištění OSVČ
- základní principy poskytování náhrady mzdy

10. aktualizované vydání

EDICE PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

2018

Případné zásadní legislativní změny, k nimž dojde v období mezi jednotlivými vydáními, budou ošetřeny formou vkládané aktualizace, která bude po dobu prodejnosti publikace volně ke stažení na *www.anag.cz*. Nutnost aktualizace posuzuje na základě legislativních změn výhradně autor ve spolupráci s nakladatelstvím.

Aktualizace však v žádném případě nemohou nahradit nová vydání knihy.

Aktualizaci zašleme zdarma na vyžádání

anag@anag.cz, tel.: 585 757 411

Všechny právní předpisy, na které se v publikaci odkazuje, jsou míněny ve znění pozdějších předpisů, pokud není výslovně uvedeno jinak.

© Ing. Marta Ženíšková, JUDr. Jan Přib, CSc., 2018

© Nakladatelství ANAG, 2018

ISBN 978-80-7554-108-6

Obsah

Seznam používaných zkratk	6
Přehled dalších použitých právních předpisů	6
Úvod	7
Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění	9
ČÁST PRVNÍ – ÚVODNÍ USTANOVENÍ (§ 1 – § 4)	9
ČÁST DRUHÁ – ÚČAST NA POJIŠTĚNÍ	21
HLAVA I – Okruh pojištěných osob (§ 5)	21
HLAVA II – Účast zaměstnanců na pojištění (§ 6 – § 10)	29
HLAVA III – Účast osob samostatně výdělečně činných na pojištění (§ 11 – § 13)	53
ČÁST TŘETÍ – DÁVKY	56
HLAVA I – Obecné podmínky nároku na dávky a jejich výplatu (§ 14 – § 17)	56
HLAVA II – Denní vyměřovací základ (§ 18 – § 22)	68
HLAVA III – Nemocenské (§ 23 – § 31)	93
HLAVA IV – Peněžitá pomoc v mateřství (§ 32 – § 38)	110
HLAVA V – Otcovská (§ 38a – § 38d)	127
HLAVA VI – Ošetřovné (§ 39 – § 41)	133
HLAVA VII – Dlouhodobé ošetřovné (§ 41a – § 41f)	143
HLAVA VIII – Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství (§ 42 – § 44)	153
HLAVA IX – Společná ustanovení o dávkách (§ 45 – § 52)	157
ČÁST ČTVRTÁ – POSUZOVÁNÍ ZDRAVOTNÍHO STAVU PRO ÚČELY POJIŠTĚNÍ	165
HLAVA I – Základní ustanovení (§ 53 – § 54)	165
HLAVA II – Posuzování dočasné pracovní neschopnosti (§ 55 – § 65)	167
HLAVA III – Posuzování pracovní schopnosti po uplynutí podpůrní doby (§ 66)	190

HLAVA IV	- Posuzování zdravotního stavu pro účely poskytování peněžité pomoci v mateřství, ošetrovného, dlouhodobého ošetrovného a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství (§ 67 - § 73)	191
HLAVA V	- Kontrola posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění (§ 74 - § 75a)	202
HLAVA VI	- Kontrola dodržování režimu dočasně práce neschopného pojištěnce (§ 76)	205
HLAVA VII	- Součinnost poskytovatelů zdravotních služeb a fyzických a právnických osob (§ 77 - § 78)	206
HLAVA VIII	- Oprávnění orgánů nemocenského pojištění při porušování povinností lékařů při posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění (§ 79 - § 80)	207
ČÁST PÁTÁ	- ORGANIZACE A PROVÁDĚNÍ	208
HLAVA I	- Orgány nemocenského pojištění a jejich příslušnost k provádění pojištění (§ 81 - § 83)	208
HLAVA II	- Úkoly a oprávnění při provádění pojištění (§ 84 - § 107)	214
HLAVA III	- Vyplácení dávek (§ 108 - § 112)	238
HLAVA IV	- Sdělování údajů a informační systémy pojištění (§ 113 - § 123)	248
HLAVA V	- Odpovědnost, sankce a přestupky v pojištění (§ 124 - § 142)	265
HLAVA VI	- Řízení ve věcech pojištění (§ 143 - § 159)	281
ČÁST ŠESTÁ	- SPOLEČNÁ USTANOVENÍ (§ 160 - § 167f)	290
ČÁST SEDMÁ	- PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	298
HLAVA I	- Přejídná ustanovení (§ 168 - § 198)	298
HLAVA II	- Závěrečná ustanovení (§ 199 - § 201)	300
Nemocenské pojištění OSVČ (souhrn)		305
Okruh OSVČ		305
Účast na nemocenském pojištění		305
Pojistné na nemocenské pojištění		305
Rozhodné období		307
Dávky nemocenského pojištění		307

Stručná informace o změnách účinných od 1. ledna 2019	309
Změny provedené zákonem č. 259/2017 Sb. s účinností od 1. ledna 2019	309
Hlavní změny v pojištění OSVČ od 1. ledna 2019.....	309
Změny v potvrzování vzniku, trvání a skončení DPN od 1. ledna 2019 (e-neschopenka)	309
Náhrada mzdy.....	311

Úvod

Zákon o nemocenském pojištění nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2009. K jeho rozsáhlé novelizaci došlo od 1. ledna 2012; rozšířil se okruh osob účastných nemocenského pojištění, například o jednatele s. r. o., členy představenstva a členy dalších kolektivních orgánů, zaměstnance činné na základě dohody o provedení práce. Od 1. ledna 2014 se rozšířil okruh osob, které jsou povinně účastny nemocenského pojištění při splnění podmínek účasti na tomto pojištění, o další osoby.

Tato publikace je již desátým aktualizovaným vydáním komentáře k zákonu o nemocenském pojištění. Zahrnuje změny v nemocenském pojištění, které nastaly v průběhu roku 2017 a k nimž dochází v roce 2018. Kromě změn, které navazují na výši průměrné mzdy a nastávají vždy k 1. lednu daného kalendářního roku, tj. změny ve výši redukčních hranic a maximálního vyměřovacího základu, se od 1. ledna 2018 zvyšuje sazba pro výpočet nemocenského při déletrvajícím dočasné pracovní neschopnosti a od 1. února 2018 se zavádí nová dávka nemocenského pojištění, tzv. otcovská. Od 1. února se také mění řada ustanovení v zákoně o nemocenském pojištění, změny se například týkají zaměstnání malého rozsahu, stanovení pravděpodobného příjmu, režimu dočasné práce neschopného, výplaty nemocenského po uznání invalidity. Dnem 1. června 2018 se zavádí další nová dávka nemocenského pojištění, a to dlouhodobé ošetřovné. Některé části příručky byly oproti předchozímu vydání přepracovány nebo doplněny s ohledem na získané zkušenosti s prováděním nemocenského pojištění. Všechny výše uvedené změny jsou v textu zákona již zohledněny, stejně jako v příslušných komentářích.

Stručnou informací o změnách v nemocenském pojištění, které již byly uveřejněny ve Sbírce zákonů, ale nabývají účinnosti až 1. ledna 2019, přinášíme na konci příručky.

Komentář k ustanovením § 113 až § 167f zpracoval JUDr. Jan Přeb.

Podle ZNP je pan Novák zaměstnancem od 10. února 2018. V lednu nebyl zaměstnancem, z částky 5 000 Kč, která náleží za leden, nebude odvedeno pojistné na sociální pojištění.

Dobou zaměstnání je období od nástupu do zaměstnání až do dne, v němž zaměstnání skončilo. Zaměstnání u většiny pracovních vztahů končí dnem skončení pracovního vztahu. Zaměstnání končí i dnem, od něhož již zaměstnanec není odměňován.

Příklad 6

Pan Kos je společníkem s. r. o. od roku 2010. Ve společnosti nepracuje. Pokladník společnosti zemřel, pan Kos musel po dobu 2 měsíců od 1. února do 31. března, než nastoupil do zaměstnání nový zaměstnanec, vykonávat funkci pokladníka jako společník. Se společností neuzavřel na tuto činnost pracovněprávní vztah. Odměna byla panu Kosovi poskytována ve stejné výši jako bývalému pokladníkovi, a to 5 000 Kč měsíčně.

Pan Kos je stále společníkem s. r. o. V tomto případě mu vztah „společník s. r. o.“ nekončí dnem 31. března, ale tímto dnem mu končí činnost, která měla být pro zaměstnavatele vykonávána, a tím končí i odměňování. Zaměstnavatel oznámil nástup zaměstnance do zaměstnání dnem 1. února a skončení zaměstnání dnem 31. března.

Zaměstnání končí také dnem, od něhož již zaměstnanec není odměňován, i když činnost nekončí.

Příklad 7

Jednatel s. r. o., který je zároveň společníkem této společnosti, byl odměňován za činnost jednatele částkou ve výši 10 000 Kč měsíčně. Po přiznání předčasného starobního důchodu od 1. července není za činnost jednatele odměňován.

Jednatel není od 1. července považován z činnosti jednatele za zaměstnance.

Vznik a zánik NP zaměstnanců je upraven v § 10.

§ 4 Druhy dávek

Z pojištění se poskytují tyto dávky:

- a) nemocenské,
- b) peněžitá pomoc v mateřství,
- c) dávka otcovské poporodní péče (dále jen „otcovská“)
- d) ošetrovné,
- e) dlouhodobé ošetrovné
- f) vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství.

Komentář k § 4

Otcovská se poskytuje od 1. února 2018 a dlouhodobé ošetrovné od 1. června 2018. Ošetrovné se dříve nazývalo podpora při ošetrování člena rodiny. Někteří pojištěnci

§ 7

Pojištění při zaměstnání malého rozsahu

(1) Zaměstnáním malého rozsahu se rozumí zaměstnání, v němž není splněna podmínka uvedená v § 6 odst. 1 písm. b), neboť sjednaná částka započitatelného příjmu z tohoto zaměstnání je nižší než rozhodný příjem nebo započitatelný příjem nebyl sjednán vůbec.

(2) Při výkonu zaměstnání malého rozsahu je zaměstnanec pojištěn jen v těch kalendářních měsících po dobu trvání takového zaměstnání, v nichž dosáhl částky započitatelného příjmu z tohoto zaměstnání aspoň ve výši rozhodného příjmu.

(3) Započitatelný příjem zúčtovaný zaměstnavatelem až po skončení doby zaměstnání malého rozsahu se považuje pro účely pojištění za příjem zúčtovaný do kalendářního měsíce, v němž tato doba zaměstnání skončila.

(4) Zaměstnanci jsou účastni pojištění též, pokud zaměstnanec vykonával v kalendářním měsíci u téhož zaměstnavatele více zaměstnání malého rozsahu a úhrn započitatelných příjmů z těchto zaměstnání dosáhl v kalendářním měsíci aspoň částku rozhodného příjmu; zaměstnanci jsou účastni pojištění nejvýše po dobu trvání takových zaměstnání v tomto kalendářním měsíci. Za téhož zaměstnavatele se přitom považuje též právní nástupce zaměstnavatele.

Komentář k § 7

Zaměstnání je zaměstnáním malého rozsahu nebo se jím stane, jestliže nebyl sjednán započitatelný příjem za kalendářní měsíc ve výši alespoň 2 500 Kč, nebo byl sjednán na částku nižší než rozhodný příjem 2 500 Kč. Zaměstnání malého rozsahu založí účast na NP jen v tom kalendářním měsíci, do něhož byl zúčtován započitatelný příjem ve výši alespoň 2 500 Kč. Tato částka se nesnižuje z žádného důvodu, pro který zaměstnanec v kalendářním měsíci nemohl pracovat vůbec nebo po jeho část.

Trvá-li v kalendářním měsíci více zaměstnání malého rozsahu u téhož zaměstnavatele, je zaměstnanec účasten NP ze všech těchto zaměstnání, jestliže úhrn započitatelných příjmů ze všech takových zaměstnání činí alespoň 2 500 Kč. Sčítání příjmů z více zaměstnání malého rozsahu platí od 1. ledna 2014.

Započitatelné příjmy, které jsou ze zaměstnání malého rozsahu zúčtovány až po skončení zaměstnání, se považují za příjmy zúčtované do posledního kalendářního měsíce, v němž zaměstnání malého rozsahu trvalo, ale pouze pro posouzení účasti na NP, nikoliv pro odvod pojistného a výši dávky.

Příklad 1

Se zaměstnancem byla uzavřena DPČ, sjednaný příjem činí 4 000 Kč měsíčně, ale bude zúčtován jednou za čtvrtletí do března, června, září a prosince.

Bolivijec je v ČR povinně účasten NP od 1. června. K účasti na důchodovém pojištění v Bolívii se podle úpravy platné od 1. ledna 2014 nepřihlíží. Za jeho příjem zahrnovaný do vyměřovacího základu se považuje částka 60 000 Kč (podrobněji v publikaci Pojistné na sociální zabezpečení zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ a dobrovolně důchodově pojištěných s komentářem a příklady vydané nakladatelstvím ANAG).

Příklad 12

Zaměstnanec činný na základě pracovního poměru byl ve výkonu trestu odnětí svobody od 10. června do 18. září. Pracovní poměr nebyl ukončen. Do zaměstnání nastoupil 25. září. Účast na NP trvala naposledy 9. června a opět vznikla 25. září. V období od 10. června do 24. září není zaměstnanec účasten NP z důvodu trvání pracovního poměru. V době výkonu trestu odnětí svobody mohl být účasten NP jako odsouzený, pokud byl zařazen do práce. Zaměstnavatel oznamuje skončení zaměstnání dnem 9. června a nástup do zaměstnání dne 25. září.

HLAVA III Účast osob samostatně výdělečně činných na pojištění

§ 11

Podmínky účasti osob samostatně výdělečně činných na pojištění

Osoba samostatně výdělečně činná je účastna pojištění, jestliže

- a) vykonává samostatnou výdělečnou činnost na území České republiky anebo mimo území České republiky, avšak na základě oprávnění vyplývajících z právních předpisů České republiky, a
- b) podala přihlášku k účasti na pojištění na předepsaném tiskopisu.

Komentář k § 11

NP je u OSVČ nadále dobrovolné, proto může vzniknout jen na základě přihlášky. Okruh OSVČ (kdo se považuje za OSVČ) stanoví zákon o důchodovém pojištění v § 9. Pojištění OSVČ je podrobně popsáno v publikaci Daňová evidence, kterou vydalo nakladatelství ANAG.

§ 12

Pojištění při výkonu několika samostatných výdělečných činností

Jestliže osoba samostatně výdělečně činná vykonává souběžně několik samostatných výdělečných činností, je z nich pojištěna jen jednou.

c) třetí redukční hranice 3násobek částky první redukční hranice; částky redukčních hranic se zaokrouhlují na celé koruny směrem nahoru, a to po výpočtu všech redukčních hranic podle písmen a) až c).

(2) Výše dávek, na které vznikl nárok před 1. lednem kalendářního roku a tento nárok trvá ještě tohoto dne, se upraví bez žádosti od tohoto dne podle nové výše denního vyměřovacího základu stanoveného podle částek redukčních hranic platných od 1. ledna tohoto kalendářního roku.

(3) Výši redukčních hranic platných od 1. ledna kalendářního roku vyhláší Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením.

Komentář k § 22

Výše redukčních hranic se stanoví vždy k 1. lednu. Jejich výše může být uveřejněna nejdříve v září předchozího roku, neboť dříve nejsou známy údaje o výši průměrné mzdy. Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí, kterým se vyhláší pro účely NP výše redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu platných v roce 2018, bylo uveřejněno 24. října 2017 ve Sbírce zákonů pod číslem 349.

V roce 2018 činí redukční hranice **1 000 Kč** (první), **1 499 Kč** (druhá), **2 998 Kč** (třetí). K 1. lednu je povinná OSSZ přepočítat všechny dávky, které byly vypočteny z vyššího DVZ před redukcí, než činila výše první redukční hranice v roce 2017 (činila 942 Kč).

HLAVA III Nemocenské

Díl 1 Podmínky nároku na nemocenské

§ 23

Nárok na nemocenské má pojištěnec, který byl uznán dočasně práce neschopným nebo kterému byla nařízena karanténa podle zvláštního právního předpisu²¹⁾, trvá-li dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa déle než 14 kalendářních dní a v období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013 déle než 21 kalendářních dní.

²¹⁾ Zákon č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Komentář k § 23

Z této zásady neplatí žádná výjimka. Zaměstnancům, jejichž pracovní vztah upravuje zákoník práce, náleží za období prvních 14 kalendářních dnů PN náhrada mzdy

- d) rozhodnutí soudu o předání dítěte osvojiteli do péče před osvojením²⁶⁾,
- e) jmenování fyzické osoby poručníkem dítěte²⁷⁾,
- f) rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče a do pěstounské péče na přechodnou dobu²⁸⁾,
- g) rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do předpěstounské péče zájemci o pěstounskou péči⁷⁵⁾,
- h) rozhodnutí soudu o nařízení předběžného opatření o péči o dítě⁸⁴⁾,
- i) podání návrhu soudu na zahájení soudního řízení o ustanovení fyzické osoby poručníkem dítěte, jestliže tato osoba o dítě osobně pečuje a nemá k němu vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá toto soudní řízení.

²³⁾ § 953 občanského zákoníku.

²⁴⁾ § 796 občanského zákoníku.

²⁵⁾ § 824 občanského zákoníku.

²⁶⁾ § 826 občanského zákoníku.

²⁷⁾ § 928 občanského zákoníku.

²⁸⁾ § 958 občanského zákoníku.

⁷⁵⁾ § 963 občanského zákoníku.

⁸⁴⁾ § 452 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Komentář k § 38

PPM je přiznávána pouze na základě pravomocného rozhodnutí soudu, s výjimkou uvedenou v písmenu i).

HLAVA V Otcovská

Komentář k Hlavě V

Ustanovení § 38a až § 38d byla do zákona o nemocenském pojištění vložena zákonem č. 148/2017 Sb. s účinností od 1. února 2018. Změna od tohoto data se týká i navazujících ustanovení.

Díl 1 Podmínky nároku na otcovskou

§ 38a

(1) Nárok na otcovskou má

- a) pojištěnec, který pečuje o dítě, jehož je otcem,
- b) pojištěnec, který pečuje o dítě, které převzal do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, pokud dítě ke dni převzetí do této péče nedosáhlo 7 let věku.

(2) Podmínkou nároku na otcovskou osoby samostatně výdělečně činné je účast na pojištění jako osoby samostatně výdělečně činné podle § 11 alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházející dni nástupu na otcovskou podle § 38b odst. 2. Podmínkou nároku na otcovskou zahraničního zaměstnance je účast na pojištění jako zahraničního zaměstnance podle § 10 odst. 8 alespoň po dobu 3 měsíců bezprostředně předcházející dni nástupu na otcovskou podle § 38b odst. 2.

(3) Otcovská náleží, jen nastal-li nástup na otcovskou v období 6 týdnů ode dne narození dítěte nebo ode dne převzetí dítěte do péče.

(4) V tomtéž případě péče o dítě náleží otcovská jen jednou a jen jednomu z oprávněných. Otcovská náleží jen jednou i v případě, že pojištěnec pečuje o více dětí narozených současně nebo o více dětí převzatých současně do péče; v tomto případě se péče o více těchto dětí považuje za péči o jedno dítě.

(5) Nárok na otcovskou nemají pojištěnci vykonávající pojištěnou činnost ve vazbě, odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zařazení do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce.

Komentář k § 38a

Nárok na otcovskou má otec dítěte zapsaný v knize narozených a poté i rodném listu dítěte jako otec. Nárok na otcovskou má i osoba (muž nebo žena), která převzala do péče dítě do 7 let jeho věku na základě rozhodnutí příslušného orgánu (§ 38d). Otcovská náleží i ze zaměstnání malého rozsahu, ze zaměstnání vykonávaného na základě DPP a náleží i OSVČ z jejího dobrovolného NP.

Otcovskou lze přiznat již ode dne, v němž se dítě narodilo. K nástupu na otcovskou musí dojít nejpozději v posledním dni šestého týdne ode dne porodu nebo převzetí dítěte do péče. V tom dni, v němž pojištěnec nastupuje na otcovskou, musí být účasten NP. U otcovské není ochranná lhůta.

OSVČ může vzniknout nárok na otcovskou až po uplynutí 3 měsíců účasti na NP bezprostředně předcházejícím dni, od něhož je žádáno přiznání dávky. Po dobu pobírání této dávky nesmí OSVČ osobně vykonávat samostatnou výdělečnou činnost.

Výplata otcovské nenáleží za kalendářní den, v němž pojištěnec vůbec o dítě nepečoval nebo v něm pracoval v zaměstnání, z něhož byla dávka přiznána, anebo vykonával jako OSVČ činnost.

Příklad 1

Dítě se narodilo v pondělí 1. října.

Na otcovskou může otec dítěte nastoupit nejdříve dne 1. října a nejpozději v neděli 11. listopadu.

HLAVA VII

Dlouhodobé ošetrovné

Komentář k Hlavě VII

Ustanovení § 41a až § 41f byla do zákona o nemocenském pojištění vložena zákonem č. 310/2017 Sb. s účinností od 1. června 2018. Změna od tohoto data se týká i navazujících ustanovení.

Díl 1

Podmínky nároku na dlouhodobé ošetrovné

§ 41a

(1) Nárok na dlouhodobé ošetrovné má pojištěnec, který pečuje o osobu potřebující poskytování dlouhodobé péče v domácím prostředí, a nevykonává v zaměstnání, z něhož dlouhodobé ošetrovné náleží, nebo v jiném zaměstnání práci, jde-li o zaměstnance, ani osobně nevykonává samostatnou výdělečnou činnost, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou.

(2) Ošetrovanou osobou se pro účely dlouhodobého ošetrovného rozumí fyzická osoba, u které

- a) došlo k závažné poruše zdraví, která si vyžádala hospitalizaci, při níž byla poskytována léčebná péče alespoň 7 kalendářních dnů po sobě jdoucích, nejde-li o akutní lůžkovou péči standardní poskytovanou ošetrované osobě za účelem provedení zdravotních výkonů, které nelze provést ambulantně⁸⁵⁾; za den hospitalizace se považuje též den přijetí ošetrované osoby do zdravotnického zařízení poskytovatele zdravotních služeb lůžkové péče a den propuštění z takového zařízení, a
- b) je předpoklad, že její zdravotní stav po propuštění z hospitalizace do domácího prostředí bude nezbytně vyžadovat poskytování dlouhodobé péče po dobu alespoň 30 kalendářních dnů.

(3) Podmínkou nároku na dlouhodobé ošetrovné je, že pojištěnec je

- a) manželem (manželkou) ošetrované osoby nebo registrovaným partnerem (registrovanou partnerkou) ošetrované osoby,
- b) příbuzným v linii přímé s ošetrovanou osobou nebo je její sourozenec, tchyně, tchán, snacha, zeť, neteř, synovec, teta nebo strýc,
- c) manželem (manželkou), registrovaným partnerem (registrovanou partnerkou) nebo druhem (družkou) fyzické osoby uvedené v písmenu b), nebo
- d) druhem (družkou) ošetrované osoby nebo jinou fyzickou osobou žijící s ošetrovanou osobou v domácnosti.

- musí prokázat, že podle odst. 3 a 4 patří do okruhu osob, kterým může být přiznáno dlouhodobé ošetřovné. Osoby, které budou uplatňovat nárok na dlouhodobé ošetřovné z důvodu, že žijí s ošetřovanou osobou ve společné domácnosti anebo jsou družkou (druhem) osoby, která je k ošetřované osobě v příbuzenském vztahu uvedeném v odst. 3 písm. b), musí mít s touto osobou stejné nahlášené trvalé bydliště po dobu alespoň 3 měsíců přede dnem zahájení poskytování dlouhodobé péče. Podle § 103 je žadatel o dávky NP povinen osvědčit všechny skutečnosti, na kterých závisí rozhodování o dávce. Způsob osvědčování těchto skutečností stanoví ČSSZ (na tiskopise, na vyzádaní apod.).
- je-li zaměstnancem, musí být účastna NP v posledních 4 měsících po dobu alespoň 90 dnů. U zaměstnanců se zohledňuje, že zaměstnanec může v této době změnit zaměstnání a že zaměstnání nemusí na sebe bezprostředně navazovat. Proto se splnění podmínky 90 kalendářních dnů trvání účasti na nemocenském pojištění zjišťuje v posledních 4 měsících přede dnem zahájení poskytování dlouhodobé péče, a nikoliv v posledních 3 měsících jako u OSVČ. Z odst. 7 vyplývá, že podmínka 90 dnů účasti na NP musí být splněna v každém zaměstnání, je-li uplatňován nárok z více zaměstnání. Dobu účasti na NP ze skončeného zaměstnání lze připočítat jen jednou (jen k jednomu novému zaměstnání).

Příklad 3

Zaměstnanec pracuje na základě pracovního poměru od roku 2014 u téhož zaměstnavatele. Dne 3. září nastoupil do zaměstnání v pracovním poměru u dalšího zaměstnavatele, rozsah práce byl stanoven na 3 hodiny denně s hodinovou mzdou 100 Kč. Od 12. září téhož roku žádá o dlouhodobé ošetřovné.

Nárok na dlouhodobé ošetřovné má pouze ze zaměstnání, které trvá od roku 2014. Ve druhém zaměstnání nesplňuje podmínku účasti na NP po dobu alespoň 90 dnů v posledních 4 měsících. Dobu účasti na NP v zaměstnání, které trvá, nelze připočítat k době účasti na NP ve druhém zaměstnání.

Příklad 4

Zaměstnanci skončilo zaměstnání v pracovním poměru 30. června. Dne 10. července nastoupil do zaměstnání v pracovním poměru u zaměstnavatele A a od 1. srpna u zaměstnavatele B. Od 1. října poskytuje dlouhodobou péči.

Nárok na dlouhodobé ošetřovné bude mít jen z jednoho zaměstnání – z A, nebo B.

OSVČ musí být účastna dobrovolného NP jako OSVČ po dobu alespoň 3 měsíců před nástupem na dlouhodobé ošetřovné. Pro tuto dávku platí stejná podmínka doby účasti na NP jako pro nemocenské.

- se může v době 90 dnů trvání potřeby dlouhodobé péče u téže ošetřované osoby několikrát vystřídat. Ode dne, v němž pečující osoba v období těchto 90 dnů naposledy o ošetřovanou osobu pečovala, může opět poskytovat dlouhodobou péči až po uplynutí 12 měsíců. Jestliže měl pojištěnec naposledy nárok na dlouhodobé

Komentář k § 72

Na předepsaném tiskopise pro uplatnění nároku na ošetrovné neuvádí lékař údaje o tom, kdo bude ošetřovat osobu vyžadující potřebu ošetřování. Tyto údaje uvede zaměstnanec až při uplatnění nároku na dávku. Lékař, který potvrdil potřebu ošetřování, proto nezasílá kopii tohoto rozhodnutí OSSZ. Kontrolu důvodnosti uznání potřeby ošetřování může proto OSSZ provést jen na základě upozornění zaměstnavatele.

Díl 3 Posuzování zdravotního stavu pro účely poskytování dlouhodobého ošetrovného

Komentář k Dílu 3

Ustanovení § 72a až § 72g byla do zákona o nemocenském pojištění vložena zákonem č. 310/2017 Sb. s účinností od 1. června 2018. Změna od tohoto data se týká i navazujících ustanovení.

§ 72a Dlouhodobá péče

Dlouhodobou péčí se rozumí poskytování celodenní péče ošetrované osobě spočívající v každodenním ošetrování, provádění opatření spojených se zajištěním léčebného režimu stanoveného poskytovatelem zdravotních služeb nebo pomoci při péči o vlastní osobu ošetrované osoby. Péčí o vlastní osobu se rozumí zejména péče spojená s podáváním jídla a pití, oblékáním, svlékáním, tělesnou hygienou a pomocí při výkonu fyziologické potřeby.

Komentář k § 72a

Definuje se pojem dlouhodobá péče. Zahrnuje každodenní ošetrovatelskou péči, jako je například podávání léků, provádění jednoduchých rehabilitačních cviků, a zejména každodenní péči o vlastní osobu, kterou si není schopna ošetrovaná osoba sama zajistit. Co se rozumí péčí o vlastní osobu, je uvedeno v tomto ustanovení.

§ 72b Vznik potřeby dlouhodobé péče

(1) Potřeba dlouhodobé péče vzniká dnem propuštění ošetrované osoby z hospitalizace.

(2) Ošetřující lékař poskytovatele zdravotních služeb lůžkové péče na žádost ošetrované osoby, jejího zákonného zástupce, opatrovníka nebo osoby určené ošetrovanou osobou rozhodne o vzniku potřeby dlouhodobé péče v den propuštění ošetrované osoby z hospitalizace do domácího prostředí.

(3) Nejistí-li ošetřující lékař poskytovatele zdravotních služeb lůžkové péče po vyšetření důvody k vydání rozhodnutí o vzniku potřeby dlouhodobé péče, avšak ošetřovaná osoba, její opatrovník, zákonný zástupce nebo osoba určená ošetřovanou osobou požaduje vydání tohoto rozhodnutí, vydá tento ošetřující lékař rozhodnutí, že potřeba dlouhodobé péče nevznikla; na toto rozhodnutí a na další postup se použije zvláštní právní předpis⁷⁶⁾ o poskytování specifických zdravotních služeb.

(4) Došlo-li v průběhu trvání potřeby dlouhodobé péče k hospitalizaci ošetřované osoby, nezakládá tato hospitalizace novou potřebu dlouhodobé péče.

⁷⁶⁾ § 49 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

Komentář k § 72b

Potřeba dlouhodobé péče vzniká ze zákona dnem, v němž je ošetřovaná osoba propouštěna ze zařízení poskytovatele zdravotních služeb lůžkové péče (dále jen nemocnice) do domácí péče. Tímto dnem již může vzniknout nárok na poskytování dlouhodobého ošetřovného.

Ošetřující lékař nemocnice vydá na předepsaném tiskopise rozhodnutí o potřebě dlouhodobé péče na žádost ošetřované osoby nebo další osoby uvedené v odstavci 2. Vydat rozhodnutí o potřebě dlouhodobé péče lze pouze v den propouštění z nemocnice, nelze jej vydat dodatečně, například až v následujícím dni. Takový tiskopis je neplatný. Na tiskopise potvrdí lékař dobu trvání hospitalizace a předpoklad, že potřeba dlouhodobé péče bude trvat alespoň 30 dnů po propuštění z nemocnice.

V případě, že ošetřovaná osoba bude v průběhu poskytování dlouhodobé péče přijata do nemocnice, potřeba dlouhodobé péče v domácím prostředí netrvá a poskytování dlouhodobého ošetřovného se zastavuje. Z této hospitalizace nemůže vzniknout nový nárok na dlouhodobé ošetřovné, i kdyby opět došlo k náhlému zhoršení zdravotního stavu vyžadujícího hospitalizaci po dobu alespoň 7 dnů a následnou domácí celodenní dlouhodobou péči alespoň 30 dnů. Tak například ošetřovaná osoba, která utrpěla úraz, a proto je jí poskytována dlouhodobá péče, utrpí v průběhu dlouhodobé péče mozkovou mrtvici s následkem ochrnutí. Byla hospitalizována alespoň 7 dnů, i z důvodu ochrnutí vyžaduje celodenní péči, ale z tohoto druhého onemocnění není nárok na dlouhodobé ošetřovné. Podpůrčí doba 90 dnů se v žádném případě neprodlužuje.

§ 72c

Průběh potřeby dlouhodobé péče

(1) Ošetřující lékař poskytovatele zdravotních služeb ambulantní péče, který převzal ošetřovanou osobu po propuštění z hospitalizace do péče, na základě rozhodnutí o vzniku potřeby dlouhodobé péče podle § 72b odst. 2 posuzuje, zda trvá potřeba poskytování dlouhodobé péče.

Nemocenské pojištění OSVČ (souhrn)

Okruh OSVČ

Nemocensky může být pojištěna jen osoba vykonávající samostatnou výdělečnou činnost nebo spolupracující osoba (OSVČ). Kdo se považuje za OSVČ, je uvedeno v § 9 zákona o důchodovém pojištění.

Účast na nemocenském pojištění

OSVČ se musí k NP přihlásit, chce-li být účastna NP, protože NP je nadále pro tyto osoby dobrovolné. Přihlásit se může nejdříve ode dne, v němž podává přihlášku. Nelze se k NP přihlásit zpětně. Přihláška musí být podána na předepsaném tiskopise.

Příklad

OSVČ podniká od roku 2013. K NP se chce přihlásit od 1. června 2018.

Přihlášku k NP musí podat před 1. červnem, nejpozději 1. června 2018. Pokud by přihlášku podala po 1. červnu 2018, nemůže se k NP přihlásit od 1. června 2018, a to ani v případě, kdyby dne 1. června byla sobota nebo neděle.

Za den podání přihlášky k NP je považován den, v němž byla přihláška podána v podatelně OSSZ nebo na poště.

OSVČ může být nemocensky pojištěna jen v měsíci, za který bylo zapláceno pojistné ve stanovené lhůtě a alespoň v minimální výši 115 Kč.

Pojistné na nemocenské pojištění

OSVČ si určuje měsíční základ, z něhož platí pojistné. Je stanovena minimální výše měsíčního základu, která od roku 2012 činí 5 000 Kč. Měsíční základ na kalendářním měsíci nemůže být od 1. ledna 2014 vyšší než vypočtený nebo určený vyměřovací základ uvedený na posledním Přehledu, který připadá v průměru na kalendářní měsíce, v nichž OSVČ vykonávala činnost v tom roce, za který Přehled podala.

Příklad 1

OSVČ podniká od roku 2017. Je OSVČ vedlejší, je studentem (nezaopatřeným dítětem). K NP se přihlásila od 1. června 2018. Přehled za rok 2017 podala v dubnu 2018. Na Přehledu za rok 2017 uvedla:

- a) 48 000 Kč jako vypočtený i určený vyměřovací základ
V průměru na měsíc činí vyměřovací základ 4 000 Kč, za červen a následující měsíce 2018 si nemůže určit měsíční základ pro pojistné na NP vyšší než 5 000 Kč.*
- b) 24 000 Kč jako vypočtený a 120 000 Kč jako určený vyměřovací základ
V průměru na měsíc činí vyměřovací základ 2 000 Kč z 24 000 Kč a 10 000 Kč ze 120 000 Kč.
Za červen a následující měsíce 2018 si může určit měsíční základ pro pojistné na NP*

Stručná informace o změnách účinných od 1. ledna 2019

Změny provedené zákonem č. 259/2017 Sb. s účinností od 1. ledna 2019

- v pojištění OSVČ,
- v potvrzování DPN.

V době vydání této příručky se ještě řešilo technické zajištění nové právní úpravy, které bude pro zaměstnavatele, pojištěnce, ošetřující lékaře a orgány nemocenského pojištění důležité z hlediska plnění jejich povinností a informovanosti. Z tohoto důvodu jsou uvedeny jen principy nové úpravy. Podrobný výklad k těmto změnám bude obsahovat aktualizované vydání této příručky k 1. lednu 2019.

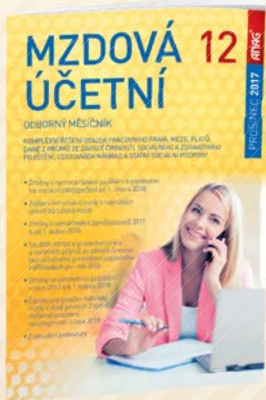
Hlavní změny v pojištění OSVČ od 1. ledna 2019

Hlavním důvodem pro předložení tohoto zákona bylo zjednodušit pro OSVČ systém placení záloh na důchodové pojištění a pojistného na NP s cílem omezit penalizaci z důvodu neplacení záloh včas a omezit u nemocensky pojištěných OSVČ ukončování NP z důvodu nezaplacení pojistného ve stanovené lhůtě.

- Zálohy na pojistné a pojistné na NP budou splatné od prvního do posledního dne kalendářního měsíce, na který se záloha platí. Nyní jsou splatné od 1. do 20. následujícího měsíce.
- OSVČ, která opomene zaplatit zálohu nebo pojistné na NP v kalendářním měsíci za tento měsíc, může doplatit zálohu a pojistné ještě do měsíce po lhůtě splatnosti (do konce následujícího měsíce), aniž by nezaplacení zálohy bylo penalizováno a aniž by zanikla účast na NP.
- Zálohy na pojistné bude možné platit dopředu až do konce roku, aniž by OSVČ musela placení záloh dopředu oznamovat OSSZ jako dosud.
- Zálohu na pojistné u OSVČ vykonávající vedlejší činnost může OSSZ v současné době pouze snížit až na minimální výši z důvodu poklesu příjmů, nově může rozhodnout o neplacení záloh, a to až do podání nového přehledu.
- Ruší se omezení pro určování maximální výše měsíčního vyměřovacího základu pro zálohy na pojistné na důchodové pojištění.
- Zjednodušuje se úprava vracení přeplatku na pojistném na NP.

Změny v potvrzování vzniku, trvání a skončení DPN od 1. ledna 2019 (e-neschopenka)

- Od 1. ledna 2019 mohou ošetřující lékaři ambulantní i v nemocnici využít u DPN a karantény elektronické neschopenky. Nadále bude možné potvrzovat požadované údaje na vytištěném tiskopise, tj. v papírové formě.
- Neschopenka v elektronické i v papírové formě bude mít pravděpodobně pouze tři díly (rozhodnutí o vzniku DPN, o ukončení DPN a v papírové formě vždy legitimaci práce neschopného). Potvrzování trvání DPN bude předáváno OSSZ elektronicky nebo papírově, bude poznamenáno i v legitimaci práce neschopného.

MĚSÍČNÍK
MZDOVÁ ÚČETNÍ

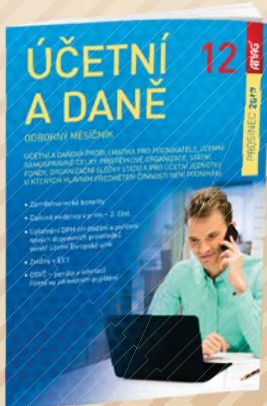
EDICE
PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

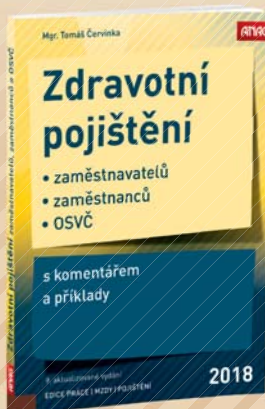
DVOUMĚSÍČNÍK
PRAKTICKÁ PERSONALISTIKA

EDICE
PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

MĚSÍČNÍK
ÚČETNÍ A DANĚ

EDICE
PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

9 788075 541086
 Doporučená cena 349 Kč